Nootelijcke

CONSIDERATIEN

die alle goede Liefhebbers des Vaderlandts behooren rijpelijc te overweghen/opten voorgheslaghen Tractate van Peys met den Spagniaerden.

Salom. Proverb. 14. 16.

Een vvijs Man vreest hem, ende vermijt het quade: daerenteghen een Sot vaert koenlijcken henen door.

M. D. C. VIII.

Beminde Liefhebber des Vaderlandts.

AEnmerckende tperijckel daer inne de bedecte ende liſtighe Facteurs der Spagniaerden den ſtaet deſer Landen pooghen te brenghen, door de valſcheyt van hunne gezuyckerde redenen vanden Vrede, daer mede ſy de ghemeynte pooghen te trecken, tot eenen gantſch anderen eynde, dan ſy vvterlijcken voortſtellen: Ende beduchtende dat vvel eenighe vrome lieden daer door zouden moghen vvorden teghen hunne meeninghe miſleyt: Zoo heeft my goet ghedocht tot dienſte myns Vaderlandts by deſen eenen yeghelijcken voor ooghen te ſtellen, in vvat gheleghentheyt onſe zaken met den Spagniaert zijn ſtaende, hun voornemen teghens ons, ende vvat middelen ſy dencken te ghebruycken omme daer toe (tvvelc Godt verhoede) te komen: midtſgaders ooc de middelen daer mede vvy ons daer teghen behooren te vvapenen t'onſer behoudeniſſe.

TITUS LIVIUS zeydt zeer vvijſſelijc, dat het verzekertſte middel om zich teghen ſyne vyanden te behouden, is het mistrouvven.

WElcke ſententie hoewel ſy zeker ende kennelijc is/ zoo wort nochtans dezelve by velen niet na behooren gheacht / door dien men verſtaet dat het miſtrouwẽ alleenlijc wt de vyantſchap is ſpruytende/ ende zonder dezelve niet beſtaende : nochtans zoo wort bevonden dat alle Tyrannen meer hebben wtgerecht met practijcken/ hunne partije van miſ vertrouwen ontblootende / dan ſy oyt met eenich ghewelt van wapenen zouden hebben konnen te weghe brengen. Welcke ſlechticheyt inzonderheyt altijt den genen den meeſten afbreuc heeft gedaen/ die met hun Overhooft te doen hebben gehadt/ eñ ſchijnt te ſpruyten wt deſe zotte/ onredelijcke redene/ dat het meeſtendeel der menſchen met zachticheyt vande aenghenomen zaken/ ende verminderinghe hunder macht / worden ſlauhertich / zacht ende ſlap van ghemoede/ als oft ſy meenden dat hunne teghenpartije van gelijcken dede/ ende daer door zijn ſy hun zelven kittelende met een ghenoechlijcke ghedachte/ dat de zake te beter t'accorderen zoude zijn/ om dat ſyne heſticheyt minder is / in allen ſchijne oft des vyandts voordeel vermeerderende/ ſyne vyantſchap zoo vele als uwen moet met uwen teghenſpoet zoude verminderen/ ende van een dootvyant v vriendt zoude konnen worden : daer nochtans ter contrarien ſynen luſt tot v bloet ende om over v ghewеldelijc te heerſchen / met ſynen voorſpoet altijt meer is vermeerderende. Waer wt volcht dat de ghene die de minſte van machte/ zich daerenboven noch ontblootende van het nootelijc miſvertrouwen (twelc hem voor ſyne veſte wapenen behoort te dienen) hy zich zelven ooc door kleynherticheyt ghewillichlijc begheeft in ſyne wterſte ruine/ daer hy nochtans hem verkloeckende ende ghebruyckende ſyne reſterende middelen / hem noch zoude hebben konnen houden ſtaende / ende verwachten de veranderinghe der zaken/ die den tijdt naer ghewoonte tot ſynder verſchooninghe zoude moghen mede brenghen.

Waer van/ hoewel gheduerende den ſtaet der Romeynen/ ontallijcke exempelen zijn gevallen/ die tzelſde volkomelijc bewijſen: Zoo zal ic nochtans my daer van onthouden/ overmits vele tbewijs der zelver (door de verſcheydenheyt die inde gheleghentheden der zaken vermoeyt wort) niet zoo zeker achten/ ende ooc niet zoo vele kennelijc zijn : Maer zal alleenlijc hier verhalen de kennelijcſte exempelen die by ons leven den ghenen/ die de zelve zake die wy verdedighen by der handt hebben ghenomen/ zijn wedervaren.

De Duytſche Princen hebben zich wt oorzake voorſz door eene victorie / die den Keyſer opten Hertoge van Saxen verkreech daer inne hy gevangen wiert/ zoo kleyn gheacht/ dat ſy lieden ende inzonderheyt den Landtgrave van Heſſen/ hun begeven hebben int accoort ofte veel eer int believen vanden Keyſer : Daer nochtans des Landtgravens ende ſynder andere bontghenoten middelen noch byna waren in haer geheel/ ende ghenoechzaem (indien den moet ende miſtrouwen hun niet en hadde ontbroken) om in weynich daghen den Keyſer wederom hun Legher voor thooſt te brengen/ eñ met goede voorzichticheyt/ kloecheyt eñ

 dichen-

behendichept volherdende in hun voornemen / niet alleen zich te beschermen/ maer ooc om den Keyser met goede occasien syn voornemen te beletten. Zulcx dat sy meer door hun verbaestheyt ende ghebrec vande kennisse der perijckelen/ daer in sy zich begaven/ zijn verwonnen/ dan door hun gheleden schade/ die den Keyser niet meer dan zo vele dooden zoude hebben doen veroveren/ die d'andere ooc zouden hebben moghen derven / indien sy den moet hadden behouden / ende hun ghewacht van hunnen vyandt te betrouwen.

Twelc hunlieden in zulcken deerlijcken staet hadde gebrocht/ dat sy hun leven ende staet hadden verloren / ten ware Hertoghe Mauritz van Saxen (Grootvader des doorluchtighen Grave Mauritz van Nassau) ende syne bontgenoten hun gheluckelijc hadde verlost.

Die vande Religie in Vrancrijc/ waren na zoo vele bloedighe strijden onverwinnelijc bevonden / indien sy zoo wel met mistrouwen als met gheweer van oorloghe ghewapent waren gheweest/ ende hun inden Jare LXXII. niet zoo verre met schoone woorden vanden trouloosen Koninc Caerle de negenste hadden laten misleyden / dat sy ende voorts alle die vande Religie doort gantsche Landt hun beghevende in synen handen om wreedelijc vermoort te worden/ daer van tghetal der dooden in weynich daghen over de hondert duysent groot is gheweest. Daer nochtans den Heere Admirael ende andere niet en hadden behooren te vergheten/ hoe diep inde herten hunder vyanden ghewortelt was de begheerte om hun te wreken/ ende ooc te ghelooven de goede waerschouwingen die hunliden te voren daer van wierden ghedaen.

Wt dese dolinghen gheplecht by de Protestanten van Duytschlandt ende Vrancrijc/ kanmen bemercken dat hunne faute daer inne is ghelegen gheweest/ dat sy hun hebben laten wijs maken de verminderinghe vande bitterheyt hunder vyanden door schijnselen van verzekertheyt: Ende dat sy daer door zijn gevallen inde wterste miserien/ ten tijde als sy goede macht hadden om zich te verzekeren door hunne wapenen.

Indien wy nu tercontrarien willen bemercke de verzekertheyt diet misvertrouwen is gevende / zullen wy bevinden dat ooc de gene die inde meeste tegenspoet waren ghevallen/ zulcx dat sy opt wterste schenen ghekomen te wesen/ tot hunne verlossinghe zijn ghekomen / indien sy door eenige schoone woorden zich niet en hebben laten beweghen/ om hunnen vyant te achten anders dan hy is.

Want die van Maechdenburch zoo verre ghekomen zijnde dat sy geen ander hope en hadden dan op den eenighen Vertrooster der vedructe/ zijn alleene door hunne stantvasticheyt int betrouwen op Godt / ende mistrouwen van hunnen vyant behouden/ tot eeuwige eere eñ exempel van anderen: Eñ de wapenen tot hunnen moort geschict / zijn gekeert tegen hun vyanden tot hunne verlossinge.

Die van Rochelle ziende door den moort alle gheloof zoo schandelijcken ghebroken/ hebben besloten in stantvaste lijtzaemheyt alles te verwachtẽ dat Godt ghelieven zonde t'ordonneren van hun lijf ende goet : Ende gheleden hebbende een zoo swaren belegh / ende wederstaen hebbende zoo vele ghewelds als opt Stadt by onsen tijden/ zijn ten laetsten buyten hope wonderbaerlijcken verlost.

Waer inne zeer te verwonderen is / dat die van Rochelle zijnde inde meeste perijckelen/ ende de Heere van Mons gommery (die alleen den moort was ontgaen) komende met eenighe Schepen om hun ter Zee t'ontzetten/ zoo moedich

zijn

zÿn gheweest dat sy hem ontboden) dewÿle de zake vant ontzet voor die tÿt perÿckeleus zoude zÿn (dat hy hem alsdoen in gheen perÿckel zoude begheven/ maer beter gheleghentheyt verwachten / dat sy wel gheresolveert waren hun mette ghenade des Heeren te defenderen / ende alle na den anderen eer te sterven dan te vallen in handen van hunlieder trouloose vyanden.

Twelc wesende zaken by onsen tÿden ghebeurt / ende daer aen niet en valt te twÿffelen/ Zoo ist dat ic alhier beroepe dese neuswÿsighe wÿse / die door hunne menschelÿcke voorzichticheyt (in kleynachtinghe van theleyt Godts) alle toekomende dinghen willen ÿcken de mate van hunlieder eyghen voorzichticheyt: Niet dat ic hun toelate datmen anderzins tschip metten stroom zoude moeten laten drÿven/ zonder opt Roer ofte Compas te letten/ maer zegghe dat de wille des Heeren van ons te verlossen/verborghen zÿnde/wy daer inne niet zoo verre behooren te treden / dat wy ons zouden laten voorstaen die aen onsen neuse ghebonden te zÿn / maer dat wy ghehouden zÿn alle wettige middelen tot onser defensie te ghebruycken / verwachtende met lÿtzaemheyt syne Godtlÿcke hulpe/ zonder ons ende alle onse nakomelinghen door onlÿtzaemheyt te verhangen in verachtinghe onser goeder zake/ende vande almoghentheyt des Heeren/oft ons te begheven voor den tÿdt inde uyterste ellende / die het teghenspoedichste eynde der oorloghe ons zoude moghen bybrenghen.

Dies niettemin wederkomende tot ons eerste voornemen / om te believen den ghenen die zich liever op waerschÿnlÿcke redenen / dan op de schickinghe Godts vertrouwen: Zoo kan uyt de voorzeyde tweederley exempelen lichtelÿc bemerct worden / hoe onwÿsselÿc d'eene hun zelven hebben verworpen / verlatende de middelen hunder noodtlÿcke ende gheleghene defensie: Ende hoe wÿsselÿc d'andere zich hebben begheven tot een stantvastighe resolutie met goede redenen / mistrouwende van tgheloove ende schoone beloften hunder vyanden/ d'eene voor ooghen hebbende de schalcke ontrouwicheyt ghepleecht teghen den persoon vanden Landtgrave / ende d'andere tvergoten bloet vande verraderlÿcke moort.

Eyndelÿc waerment wil keeren oft wendē/men heeft t'allen tÿden bevonden (zonder dat opt anders is ghezien) eñ men zal altÿt bevinden dat sy in hun zotte ghedachten hun grootelÿcx hebben misrekent / die zich hebben laten voorstaen dat eenen Koninc ofte Prince teghen syne onderzaten (die de wapenen uyt eenighe oorzake / hoe rechtveerdich die ooc mochte wesen / eens teghen hem hadde ghenomen) zoude laten onghewroken tleedt by hem ontfanghen door ontzicht van eenich recht / redene / eere oft eedt. Want dese dinghen en hebben noyt zoo vele plaetse in hunne herten ghehadt / dat sy de wraecgiericheyt (zoo diep daer inne ghewortelt zÿnde) zouden hebben konnen bedwinghen / Maer houden voor hunnen reghel: Dat om te regneren / tgheloof mach worden ghebroken/ Ende sy hun onderzaten zoo wel moghen verleyden met schoone beloften ende eeden/ als de moeders hare kinders met appelen ende peeren.

Ende oft wy al meenden dat den Koninc van Spagnien daer inne conscientieuser ware/dan eenighe andere die oyt zÿn gheweest/eñ dat hy niet van gelÿcken tegens ons en ware brandende met een heftige begeerte vande alderwreetste wrake die oyt is geschiet: Zoo konnen wy nochtans wel ter contrarien bemercken uyt de kennisse van syne natuere/actien/ende vanden Raedt die hy gebruyct/

 die

die door de gantſche weerelt bekent zijn/als onder andere/dat zoo dickwils als in syne tegenwoordicheyt vermaent is gheweeſt van eenen Don Pedro ghenaemt de Wreede(als met rechte gehouden voor de wreetſte Tyran die opt leefde)heeft den ghenen die hem zulcx noemde altijt verſpt/zeggende dat men hem behoorde te noemen Don Pedro den Gherechtighen. Ontwijffelijc zulcx ſuſtinerende om zelfs alzulcken tijtel t'ontgaen/ die hem met rechte toekomt/ als de ghene die de uiterſte wreetheyt door syne Inquiſitie is exercerende / eñ ooc synen ſone wreedelijc heeft ghedoot onder tyretext vande minſte ongheboorzaemheyt/ende syne huyſ vrouwe/om te bevrijen syn gheneghentheyt totten overſpele.

Indien men hem beter wil kennen / zoo bemerct den Raedt die hy heeft ghebruyct/eñ die ghy hebt ghezien : Want der Princen herten ongrondelijc zijnde/ zoo en kanmen die niet bekennen dan door de ghene die sy ghebruycken/ die hun altijt ghelijc zijn. Den Hertoghe van Alba/Vargas Rhoda/den grooten Commandeur Don Loups/Don Jan/synen Secretaris Eſcouedo/den Cardinael Granvelle / ende andere die hy opt in deſe Landen heeft ghebruyct / zijn sy niet alle zeer zonderlinge geweeſt in wreetheyt/ onbarmhertichheyt/ hertneckicheyt? zonder conſcientie/ recht/ eere/ gheloof? ja ooc vervreemt van alle menſchelijcheyt? ghenoechlijcker achtende te zien de ſpringhende bloet-aderen vanden ghenen die sy hunne vyanden achten/ dan opt Landtman te zien den reghen / byna te langhe verwacht tot behoudeniſſe van synen Oogſte?

Mochten die van Granade (die hy zoo wreedelijc boven tractete / eere ende eedt heeft vermoort / als hy ons gheerne doen zoude) verrijſen / sy zouden ons met levendighe redenen wel raden dat wy ons met hem te betrouwen niet en zouden laten bedrieghen/maer dat wy ons wijſſelijc ende voorzichtelijc zouden wachten van onſe hoofden zoo goeden koop te gheven.

Maer hunne bedecte vrienden (die eylacy wat te veel onder ons verkeeren) zullen zegghen dat de voorzeyde goede lieden nu al doot zijn. Tis waer / deſe knechten zijn doot / maer den meeſter leeft noch / ende werct noch even dapper totten zelven eynde / maer met een ander handelinghe / die hy meent hem voorderlijcker te weſen. Want na dat hy eenighe jaren getracht heeft met wreetheyt te verſlaen een Natie die den Spagniaert voor Verckens acht / als gheen hert hebbende/ende ziende dat hy overmits onſe ſtantvaſticheyt met die maniere vā des weynich voorderde/ heeft goet ghevonden de zachtmoedicheyt vanden siecken Leeu te conterfeyten/ende de Dieren met zoeticheyt tot hem te nooden/niet om hun meer te ſparen/maer om tmeeſte ghemac.

Waer toe hem zeer wel diende den perſoon vanden Prince van Parma / om deſe perſonagie wel te ſpelen/ ende den eenvoudighen d'oogen te verbinden door een ghevey nſde goedertierenheyt ende ſchijn van zachtmoedicheyt : met welcke deuchden deſen goeden Prince daerentuſſchen alomme grootelijcx wiert verheven. Godt gheve ooc dat hy zulcx inder waerheyt zȳ/maer ic en kans niet wel gelooven/wetende dat het ſpreecwoort te zeer wel/ byzonder by den Italianen/ wort ghepractiſeert : Die niet en kan veynſen, die en kan niet regeren. Waer toe Don Jan mede laſt heeft gehadt/maer door syne jonghe Spaenſche heſticheyt niet konnen uitvoeren.

Maer waer toe dient dit? om ons den Italiaenſchen aerdt te leeren kennen/ oft om dit t'ontleeren? Hebben wy niet binnen Antwerpen ghezien dat eenen

Symon

Symon Turcq Italiaensch Koopman hem vele jaren met vele beleefthedén valschelÿc heeft ghevepnst te zÿn een vrient van Jeronimo Theodati/ eñ middelertÿt te staen na syn leven / twelc hy hem ten laetsten moordadelÿc benam/ om te wreken een questie die tusschen hem over langhe was verzoent?

Ende daer na dat eenen anderen een jonghe dochter / de schoonste der zelver Stede/ ende van treffelÿcken hupse/ vele jaren met groote moepten eerst ter oneere/ ende daer na (zoot scheen) ter eeren heeft vervolcht / met de ghevepnsthept van een zonderlinghe liefde/ende dat hy den derden dach vande bruploft is heymelÿc ghereyst na Italien/haer trouweloosselÿc verlatende.

Indien een Italiaensch Koopman van dat ambacht alzulcken meester is/ wat verwachten wy vande Italiaensche Princen/die gheen ander handelinghe opt hebben gheleert dan vepnsen?

Daer in desen alle andere moet te boven gaen / dewÿle de gelegenthept vande zake zulcx van hem vereyscht/den last van synen meester hem zulcx ghebiet/ende dat syne natuere daer toe is gheneghen meer dan andere Italianen / als zÿnde van Pauselÿcken af komste.

Zietmen niet dat de Vrÿers hoe ghemelÿc / gnorrich ende onlustich dat sy wter natueren zÿn/ niettemin zoo langhe sy eenighe jonghe dochter vervolgen/ hun ghelaten de beleefstste/ lustichste ende ghedienstichste diemen zoude vinden? zonder hun t'ontdecken/eer sy tot hunnen wille zÿn ghekomen: Meenen wy dat de Princen niet zoo gheleert en zÿn in hunnen handel? Niclaes Machianel/ het Compas vande Italiaensche Princen / leert hun dit voor den nootelÿcksten street / zegghende dat sy aen beyde zÿden even wel ter handt moeten wesen / te weten om een ghedaente van zachtmoedichept/ghetrouwichept ende barmhertichept te houden/eñ ooc om tblat te keeren/als hun voordeel zulcx ghedraecht: dat is / dat sy ooc alzoo wel moeten konnen de wreedthept / ontrouwe ende onghenade / ende dat sy niet van noode hebben deuchdelÿc te wesen / als sy maer zulcx schÿnen. Het xviij capittel van syn Boecxken / gheintituleert DEN PRINCE, is vol van dusdanighe goede leeringhen; twelc ic wensche dat op alle de poortē vande Steden der Nederlanden ware gheschreven/ met het spreecwoort dat den Italiaen meest ghebruyct : Betrout niet, ghy en zult niet bedrogen vvorden; ofte veel eer twelc by den onsen met meerder eeren wort gebruyct: Weest ghetrou, ende betrout niemant.

Maer de ghene die opten Spaenschen leest schoenen/ spotten noch zoo onbeschaemdelÿc met ons/dat sy derven zegghen dat alle mistrouwen moet geweert worden / om tot eenen goeden Peys te komen / ende datmen ons conditien zal gunnen/daer mede wy reden zouden hebben om verzekert te zÿn.

Ic bidde v/ zeght my/ hoe macht bestaen / betrouwen ende goede verzekerthept te nemen? want indien wy betrouwen willen / zoo en behoeven wy gheen verzekerthept: ofte indienmen ons goede verzekerthept wil geven/zo en behoeven wy niet te betrouwen: ten ware datmen zegghen wilde/ dat hy betrout die een goet pant neemt dat de schult drymael weerdich is/ofte dat hy verzekert is/ die een pant heeft dat maer de helft vande schult zoude moghen ghelden/ende de reste opt goet ghelooe van synen vyandt stelt. Hier wt is ymmers klaerlÿc te verstaen/dat dese goede lieden ons met halve ofte gheene verzekerthept opt goet betrouwen geerne zagen onder tgouvernement van hunnē goeden/getrouwen/ barm-

barmhertighen Koninc / ende dat ſy ons gheerne zonder toom zaghen rÿden; Hebben ſy dien bal wel / ic ſchencke hun tpartuer.

Maer den hoochſten toon die ſy zinghen / is dat den Koninc van Spagnien ons zoude verzekeren met borchtocht vande naburige Princen / tot onderhoudinghe van Tractaet.

Hier op ſtaet te letten dat deſe borghen zouden zÿn Princen / die de Roomſche Religie hebben verworpen / oft die tzelve noch onderhouden.

Datmen zich zoude vertrouwen op de borchtocht vande Princen die de Roomſche Religie noch aenhanghen / waer groote dwaesheyt: dewÿle zeker is dat ſy metten anderen vaſtelÿc zÿn verbonden / tot onſer wtroedinge / zoo haeſt hun daer toe eenige gheleghentheyt zoude mogen verſchÿnen. Zulcx dat tzelve niet anders is te zegghen / dan datmen den Leeu de Schapen zoude betrouwen onder der Wolven borchtochte.

Ende de borchtochte vande Princen die de Roomſche Religie hebbē verworpen / en kan geen zekerheyt geven: dewÿle ſy wel weten / oft ten minſten behooren te weten / dat het heylich verbont daer van onſe partÿe thooft is / eens meeſter van ons zÿnde / hun wel zoo vele wercx zal gheven om hun zelven te defenderen / dat ſy niet vele tÿts zouden hebben om te dencken op hunne borchtochte.

Ic late ſtaen de diſpute / waer wy oft yemant van onſe borghen / onſen ſchuldenaer zouden te rechte ſtellen / oft (genomen dat hy tot onſen ende hunen voordeele waer ghecondemneert) wie de gene zoude zÿn die de ſententie teghens hem zoude executeren? Waerder yemandt die middel hadde omme den Koninc van Spagnien te houden / als hy qualÿc wilde / twaer zeer goet: Maer ic en gelove niet datter yemant is: Ende al wilde ic zulcx gelooven / den Koninc van Spagnien noch ſyne kloecke Predicanten / die ſyne macht zoo groot maken / en zouden my zulcx gheen gheſtant doen.

Maer ghenomen dat onſe borghen machtich waren om hem een goede oorloge te maken / zoo moeſten wy ons begheven tot ſyne onderzaten / opt vertrouwen onſer borchtochten: Als hy dan tſynen ſchoonſte ons met den ooren name / oft de plaetſen verzekerde daer inne hy weet alle onſe defenſie te beſtaen / wat raedt? zullen wy hem dachvaerden / oft onſe borghen? De borghen ghedachvaert zÿnde / zullen ſy hem terſtont een Legher van vÿftich duyſent mannen voor thooft legghen? oft zullen ſy (om moeyten ende perÿckelen te ſchouwen teghen den ghenen die hun niet en vreeſt) hun laten ghenoeghen met eenighe lac die hy ons zal oplegghen: Dat wy wederomme meenen te rebelleren / dat wy ſecrete conſpiratien hadden ghemaect / oft het wterlÿc dat wy hem niet ſchoon ghenoech en wilden ligghen om ghegheeſſelt te worden. Ende in allen ghevalle de zake in proceſſe ſtaende / ende wy middelertÿt de koſten met hals ende hooft betalende / zoo en zoude ons dan de wrake die de borghen mochten doen tot bekrachtinghe van hunne eere / niet meer konnen helpen dan tzuppen na de doot.

Over zulcx en kan ic niet ghelooven dat eenighe Princen / die de valſcheyt eñ wreedtheyt onſer teghenpartÿe bekent zÿn / zich zouden zoo verre willen laten miſleyden / dat ſy in zulcker voeghen in hunne beſchermeniſſe zouden nemen het onnooſel bloet van deſen ontſchuldigen verdructen volcke / twelc in hun macht niet en zoude weſen te behouden / ofte hunne ſchade te doen repareren / Ende dat ſy daeromme hunne conſcientien ende eers niet en zullen willen ſtellen in alzulc-

ken

ken perijckel/ alwaert ooc dat sy daer toe verzocht worden : dewelcke by de nakomelinghen ten eeuwighen daghe grootelijc bevlect zoude blijven : Want van alzulcken schijn van Vrede en kan niet anders dan een tragedie ghespeelt worden / dat is / een vrolijc beghin / ende een verdrietich ende ellendich eynde.

Hier van is een merckelijc exempel in Ferdinando / d'eerste vanden huyse van Arragon / Koninc van Napels / dewelcke niet en heeft naghelaten d'Edelieden van synen Rijcke / die teghen hem opghestaen hadden / te doen sterven: niet teghenstaende int accoort met hem ghemaect / verscheyden Princen Borghen waren ghewolden.

Ende de Borghen en toonden noyt in eenigher manieren / dat hun de borchtochte ter herten ghinc / na dat het middel vande zake te rechten hun was benomen.

Alsmen ooc bemercken wil dat den Paus van Roomen over zoo vele jaren heeft gheexcommuniceert alle de Princen van syne Religie niet zijnde/ eñ hunne heerschappijen tot roof ghegheven. Ende dat den Spaenschen hoochmoet hun over zulcx niet alleen is dreyghende/maer ooc arbeydende/ om hun te brenghen onder de Spaensche Monarchie/ die huñ zoo hooch int herte leyt : Wat verzekerheyt zoude ons dan konnen geven de borchtochte vande gene die de Roomsche Religie hebben verworpen? Ende boven dien en geloove ic niet dat yemant onder borchtochte by den Leeu zoude willen te gaste gaen.

Ende te willen zegghen dat den Koninc van Spagnien eenighe merckelijcke somme van penninghen erghens zoude inde derde handt stellen tot verzekeringhe vant Tractaet/is te zeer slecht. Want zoo vele ghelts en zoude hy niet moghen consigneren / oft hy en zoude tienmael zoo vele van dese Landen in korte tyden wtpersssen. Hier by ghevoecht dat een zeer magere verzekerthevt is/datmen hem zoude laten voorstaen dat den Koninc van Spagnien zich om t'verlies van een somme ghelts zoude onthouden vande lust synder wraecgiericheyt te boeten/ over den ghenen vanden welcken hy zoo onverdragelijc verstaet gheinjurieert te zijn / byzonder bemerckende dat yeder particulier hem tperijckel van lijf ende goet dicwils niet en ontziet / om hem te wreken vande gene/ die hy verstaet hem in syn eere ghekrenct te hebben.

Omme voorts niet te vergheten/dat tot voordeel van hunne Spaensche factien ende ruine vanden staet deser Landen zoude mogen dienen/ende by de ghemeente aengenaem wesen (die hun metten wterlijcké schijn geerne laté paepen) komen noch voorstellen / datmen door den Peys ontlast zoude zijn vande contributien/die sy zegghen zoo groot te zijn/ dat dezelve de ghemeente ondragelijc zijn / in allen schijn oftmen alsdan een goude weerelt zoude hebben / meenende alzoo ons/ den heunich om den mont smeerende/ te leyden inde swaerste ellende ende miserie/ ende op hunne maniere wtet Vagheuyer inde Helle.

Twaer wel een wonderlijcke zake dat den Koninc van Spagnien / die met alzulcken hertneckigen ghewelt tegen alle recht eñ redelijcheyt ons heeft willen belasten met een eeuwighe schattinghe vanden tiensten penninc te betalen van alle goederen eñ koopmanschappen die in dese Landen zouden verkocht worden / zijnde het eenich middel om alle den koophandel ten eeuwighen daghe wt de Landen te verdrijven / ende den gantschen rijcdom tot hem te trecken / een dingen dicwils tienmael moeten betalen/ende ten tijde als hy zeer weynich was

 vergramt

vergramt ten opzięne van tghene tzedert is gebeurt / dat hy nu alle occasien der weerelt (zoo hy zeyt) ontfangen hebbende om ons qualijc te handelen / ons zoude vry laten van alle schattinghen ende contributien. Want hoewel zommighe gheloo ven dat de hoeren door leet ende slaghen lieflijcker ende hantzamer worden / zoo en gheloove ic nochtans zulcx van gheen Princen.

Ende heeft hy alsdoen niet konnen beweecht worden door eenich vertooch vande bederffenisse der Landen / die daer wt zekerlijc moeste volghen / zeggende alleen voor redene / zulcx te wesen den wille des Koninckx / noch door d'allegatien van rechten / vryheden ende privilegien vande Landen / diemen zeyde alleene te bestaen inden wille des Koninckx.

Inder voeghen dat de Ghecommitteerde vande Provintien tot dien eynde ghezonden aenden Koninc in Spagnien geenen beteren spoet op hunne wederkomste zouden gehadt hebben / dan den Marquis van Berghen ende Heere van Montigny / ten ware sy wel te passe goeden windt hadden ghekreghen / door de tijdinghe die den Koninc ontfinc / dat meest alle de Steden van Hollandt ende Zeelandt de wapenen hadden aenghenomen / ende vant innemen vande Steden van Berghen in Henegouwe ende Valencijn: Waer door ooc den Hertoge van Alba ghedwonghen wiert inde schee te houden tsweert dat hy half ghetrocken hadde / om te doen sterven de voornaemste vande Magistraet ende Borgherije van Brussel / om den anderen een vreese te aenjaghen.

Indien ooc den Heere Marquis ende van Montigny hun leven hebben verloren / door diemmen verstont Crimen lesæ majestatis te wesen d'overleveringhe van een Requeste / streckende tot sijnen ende der Landen dienste: Ende dat om ghelijcke oorzake de Ghedeputeerde in Spagnien de Borgherije van Brussel ende alle andere die hun int minste gheopposeert hadden / hun zouden ghevolcht hebben: Zoo laet ic een yeghelijc bedencken / waer mede wy volstaen zouden / indienmen (twelc Godt verhoede) ons meester ware? oft sy yemandt zouden laten leven / dan de ghene die de Heeren Spagniaerden thunnen dienste zouden noodich achten? ende oft wel yemandt zoude moghen zegghen / dit oft dat sijn eyghen te wesen / meer dan d'arme Indianen / daer niemandt yet eyghens is bezittende / ja sijn vrouwe ende kinderen voor hunnen lust niet en mogen beschermen / vanden welcken sy nochtans noyt eenich leet hebben ontfangen? Isser wel yemant die ons (die sy voor de booste menschen der Aerden houden) yet beters zoude konnen toeschrijven / indient met tractaet oft wapenen zoo verre mochte komen / dat de zake stondt aen hunne goede discretie?

Zoude dit d'erffenisse onser nakomelinghen wesen? inde plaetse vande zonderlinghe vryheyt die wy van onse voorouders hebben gheerft / dat van niemants (ooc des minsten) persoon ende goederen niet en mach worden yet ghedisponeert / dan by Justitie / twelc sy in grooter eere ende weerdicheyt altijt onverbrekelijc hebben behouden: niet teghenstaende wy zien dat meest onder alle andere Natien vande weerelt tghemeen volc wort veracht / ende vande machtichsten gheweldichlijc ghehandelt.

Hieromme moetmen verstaen dat wy niet alleen schuldich zijn dese contributien (die wy doch met onsen eyghen consente gheven / ende niet dan roosen en zijn te ghelijcken by de doornen der tyrannije) ghehouden zijn voor ons eñ onse nakomelinghen ghewillichlijc ende met goeder herten te verstrecken / maer ooc

ons

ons leven / als wy die willen weghen teghen tghene ons zoude overkomen / in ons vpandts macht zijnde.

Maer tbeſte van allen is / dat ſy zegghen / dat het de Staten vande Provintien zouden weſen die met ons tracteren zullen/ dat wy zouden behouden d'exercitie vande Religie / dat tvreemde Krijchſvolc vertrecken zoude : Ende dat wy daeromme nies en zouden hebben te vreeſen. Indien ſy mette voorgaende redenen ons beſpotten/ voorwaer ſy dencken ons met deſe blint ende doof te maken.

Wat hebben wy vande Staten vande voornoemde Provintien te verwachten ? zullen ſy hun ſchepdē van des Koninckx autoriteyt ? zullen ſy hem dē toom inden mont worpen om ons te beſchermen? Den verblogen Marquis vā Rijſbroec zoude hier van mogen ghetuyghen/ zeggende: Dat ſy alle liever voor den Duyvel zouden varen/ dan dat ſy geen meeſters van ons allen zouden worden.

Wy weten dat ſy met dierghelijcken aes de principaelſte Steden van Vlaenderen int net hebben ghebrocht. Ende inzonderheyt is aen die van Ghent ghezonden gheweeſt de Heere van Manuy / diemen dede ghebruycken den naem vande Staten van Henegouwe / Arthoys / ende andere Provintien/ met zeer ſchoone woorden / in allen ſchijne oft de Staten verſtaen hadden / datmen hun het exercitie vande Religie zoude laten ghenieten.

Maer een weynich tijts daer na/ alſmen verſtondt dat ſy nu verre ghenoech by d'ooren waren ghelept / heeft Richardot de zake byder handt ghenomen/ ende voort eerſte de handelinge vanden Heere van Manuy in vele poincten geen geſtant doende/ die hun maer om den goeden mont te maken waren voorgeſtelt/ heeft hun niet te min onderhouden met vele goede hopen: Eñ alſmen hem ſprac vande Religie / begheerde datmen dat artijckel opt laetſte zoude houden / ende d'andere eerſt afhandelen. Opt welcke verdraghen zijnde/ ende ziende dat ſy nu verre ghenoech in Zee waren/ riedt hun/ dat ingevalle ſy den Koninc eñ Prince van Parma niet en wilden offenſeren / dat ſy vande Religie zouden ſwijghen/ ende dat alle voorgaende dinghen te beter zouden vergheten blijven.

Ten laetſten de Ghedeputeerde van Ghent binnen Doornic gekomen/ ende in teghenwoordicheyt vanden Prince van Parma in debat van eenighe poincten gekomen zijnde/ heeft den Prince van Parma de handelinge van Richardot ghedeſavoyeert. Daer na heeft Richardot ooc valſchelijc gheloochent eenighe poincten die hy geaccordeert hadde. Dits de maniere van hunne handelingen. Ende de Stadt overghegheven zijnde/ heeftmen het woort/ ſchandale/ zoo gherect inde lenghte ende breette/ datmen zeer na alle de rigoureuſe Placcaten daer inne heeft begrepen.

Dies wy ons niet hebbē te laten voorſtaen/ dat eenige perſoonen opten name vande Staten met ons zouden handelen anders dan de gene die dubbelder ende valſcher zijn dan de Spagniaerden/ eñ dat opte commiſſie/ inſtructie/ eñ mette treken vandē Koninc van Spagnien/ daer van ſy niet een tittel zullen wijcken.

De ghene die ons gheerne in deſe brabbelinge zagen/ laten luyden dat Champaigni ende Richardot alreede hier toe zouden zijn ghedeputeert. Dit zijn twee zoo verre vervreemt vande gunſte deſer Landen / als den vreemſten Moore van Spagnien: tzijn Borgoignons/ dat is te zeggen/ twee onbeſchaemde Leughenaers / die de kenniſſe Godts / die ſy hebben / ter liefden vanden Afgodt der weereltſcher dinghen verworpen.

Aengaende dẽ Edeldom van derwaerts over/ daermẽ groote feeſte af maeckt/ dunckt v dat in hun de deucht ende grootmoedicheyt van hunne vooroudes is verſchijnende? hebben ſy de manierlijcke ſtemmicheyt/ wijſheyt/ autoriteyt eñ yver tot de vryheyt eñ welvaren vande Landen/ die inden oprechten Edeldom vereyſcht wort? ofte zijn ſy de ghene zelfs die zich tot ſlaven begheven om twelvaren ende vryheyt vande Landen te helpen verdrucken? Indien ghy hier van tghevoelen der Spagniaerden hoorden/ mocht v verzekert houden door de ghetuyghenissen van hunne beſte vrienden.

Want de Heeren die ſy niet kloec ghenoech achten om tot hunne zaken te ghebruycken/ die zeggen ſy te weſen ghekleede beeſten: De ghene die in eenige merckelijcke zaken ſchijnen ghebruyct te worden/ noemen ſy deſelen die totte ſecrete dobbele dienſten/ (alias verraderyen) hun hebben laten ghebruycken/ die houden ſy ooc in zulcker eeren als de ghebruycte verraders altijt gehouden zijn geweeſt/ ſy en hebben ooc gheen ander loon te verwachten: ende de minders die in menichte t'Hof volghen om gheadvanceert te worden tot eenige ſtaten/ die souden (zegghen ſy) niet laten t'Hof te believen/ alwaert met koppeldraepen: gelijcmen ooc ziet/ dat d'eene ſynen oudtſten ſone heeft ghehout aen een wel bekende vrientlijcke Joffrou vandẽ Hove: d'andere ſpeelt op de Violen/ dewijle de Heeren Spaignaerden ende Italianen ſyn dochters onderhouden: ende de ghene die wat eerlijcker willen ſchijnen/ die doen hun Requeſten ten Hove door hunne ſchoonſte Nichten preſenteren/ oft door der Spaignaerts hoeren voorderen. Dits de vromicheyt van dien Edeldom/ twelc niet vreemt behooren te achten de ghene die vanden Jare Lxvij tot Lxxvj toe t'Hof hebben verkeert.

De ghene nu die te Hove eenighe recompenſen genieten/ die ontſlaetmen met een briefken vande betalinge van tgene ſy d'arme Borgers hebben afgeborcht/ die hun gheſchoept ende ghekleet hebben: ofte men geeſt hun de goederen vande gene die zich by ons vromelijc dragen/ om d'opgaende boomen ter halver waſſe af te houwen: die by den Landtlieden Beuls der Boſſchen worden ghenaemt.

Omme dan totter materie weder te keeren/ zo behooren wy altijt indachtich te weſen/ alſmen ons met ghezuyckerde redenen wil verleyden/ dat de gheblanckette hoeren altijt meeſt ſuſpect zijn van pocken: Gelijc myn Heere den Prince (hoochloflijcker memorie) den Heere van Selles wt Spagnien (die een vrachte van ghenade des Koninckx hem overbrenghende) tot antwoorde gaf: Dat hy daer van al te ſchoon ſprac om te ghelooven: Want ontwijffelijc hoe dat het ſchoon ghelaet meerder is/ hoe dat den wijſen hem daer op min zal vertrouwen (byzonder in ſynen vyandt) na tzegghen vande Italianen:

Chi te fa pui carezza che non ſole,
Tha ingannato o t'ingannar vole.

Dat is:

Die boven reden v veel ſchoon ghelaets betoont,
Die heeft v al int net, oft hy hadde v gheern ghehoont.

Tzijn uwe Eylanden die hy byijt/om die te krijghen en zal hy niet laten eenighe moeyten ende kosten te doen / alle courtoysien ende aubaden te spelen ; ende die hebbende/op hunne zaken ordre te stellen dat int Nederlandt niemandt daer na d'ooren zal op steken / oft na de wapenen te tasten.

Dits d'eenighe middel daer mede sy van ons verhopen meesters te worden: Want men moet weten / dat den Spagniaert de zake deser Landen zoo wel verstaet / dat hy wel weet datter noch vijfentwintich Steden in onsen handen zijn/die hy met gheen gewelt mach winnen/ al oorlochden hy noch vijf hondert jaren/indien wy gheresolveert blijven voor onse ende onser nakomelingen vryhept zoo vele te doen/ als onse voorouders die ons dezelve hebben achter ghelaten ghedaen hebben. Hy en houdt tpartuer niet ghewonnen mette veroveringhe van eenighe Landtsteden/ tzijn d'Eylanden daer hy syn kaetse wil maken / om tspel te verzekeren.

Dewelcke wy ontwijffelijcken hem nimmermeer zullen laten hebben / maer veel eer verwachten alzulcken eynde/ als ons Godt almachtich ghelieven zal te gheven : Indien wy niet met eenen dencken ons zelven ende de gantsche ghemeynte te begheven in des Beuls handen : Dewelcke zulcx niet en hebben verdient/als zijnde by ghetuyghenisse van allen anderen/de zachtmoedichste/ ghetrouste / stantvastichste Natie / ende de vreemtste vande bloetvergietinghe die opter Aerden wordt ghevonden.

De ghene die niet en ghelooven dat ons alzulcken bancket wordt berept / die moghen wel ghelooven de woorden van Don Jan/die ghezept heeft : Dat den Koninc liever zoude zijn een Heere alleen van aerde/ boomen/ beesten/bosschen/ wolven / wateren ende visschen deser Landen / dan te lijden dat eenen persoon die de wapenen teghen hem ghedraghen / den Rebellen aenghehanghen hadde/ ofte int minste met ketterije besmet ware/daer inne zoude leven. Eyndelijc is syne meeninghe dat wy ende onse nakomelingen alle zonden moeten ghelooven/ dat den Paus een ziele wten Hemel trecken/ende int diepste der Hellen verworpen/ ofte wter Hellen int schoonste des Hemels stellen zoude konnen/ gelijc syne gheschreven rechten vermelden/ oft sterven.

Indienmen meent dat dit maer woorden zijn/ leest tghene de Spagniaerden zelve hebben gheschreven van hunne Indische handelinghen/ daer sy zelve verhalen alleen wt hun lust/oft om zich onzichtelijc te maken/vele miltoenen menschen vermoort te hebben / die hun noyt vergramt oft yet misdaen hadden / op dewelcke sy ooc tminste recht van heerschappije niet en hadden.

Vergelijckende dit met onse ghesteltenisse/ die sy houden voor gherebelleerde onderzaten des Koninex/ketters ende verloochende menschen/ onweerdich der menschelijcker ghemeynschap/ende totten vyere ende sweerde gheeygent/ meenende dat sy met onsen bloede Godt dienst doen / ende met ons te laten leven/ hun zelven verdoemen/ wat hebben wy van hun te verwachten?

Stelt v voor oogen den doot die den vromen Grave van Egmont eñ Hoorne hebben ghestorven/ alleen om dat sy de Ketters niet genoech zouden hebben bedwonghen : Waer nochtans alle wijse lieden verstaen / dat int stuc vande regeringhe dicwils door de vingheren moet worden ghezien/om erger te schouwen. Ende oordeelt zelfs / oft ghy niet hondert hoofden zoudt hebben verbeurt / als de voorsz Heeren verdient hadden het schrappen eender spelle te lijden.

 Van

Dan tschijnt dat eenighe zich bijhiept toeschrijven wilden / om datter vele zouden moeten sterven / als oft de menichte hem zoude verzaden / oft de grootte vant werc doen ontzien. Dits een groote slechtichept. Heeft den Hertoge van Alba wel konnen verzaet worden met de doot van achtien duysent persoonen / die hy in Spagnien wederkeerende rapporteerde hier te Lande door Beuls handen te hebben doen sterven? Dunct v niet dat hy wat meer zoude ghedaen hebben / hadmen zich met de wapenen niet gheweert?

Al ist zake dat den Prince van Parma inde gheconquesteerde Steden des Koninckx sententie niet ter executie en stelde / ende alle dagen in elcke Stadt hondert hoofden en deed' afhouwen; dat en wiert niet opghehouden by ghebreks van macht oft wille / maer om dat wy ons teghen hem niet en zouden resolveren / ghelijc wy teghen den Hertoghe van Alba deden. Twelc ons onverwinnelijc zoude maken / ende daer mede ware de hope te niet / vande Eylanden met practijcken te krijghen.

Maer en laet v niet voorstaen dat hy / meester vande Eylanden zijnde / de rekeninghe effen zoude afloopen: ofte indien ghy zulcx uwe rekeninghe maect / zettet wt uwen zin / op dat ghy niet tweemael en rekent / ghelijc de gene die zonder Weert rekenen / ende gheeft al v zinnen ernstelijc daer toe / dat ghy v hooft wel bewaert / op dat ghyt niet zonder loquatur en verliest: Want te zegghen alsdan: Wie zoudt ghedacht hebben? waer te laet. Ende alle de weerelt zoude redene hebben onse zottichept ende quade rekeninghe te bespotten.

Het zekerste middel van onser behoudenisse zalmen bevinden te wesen / datmen d'ooren stopt voor alzulcke Speellieden / dewelcke alleenlijc arbeyden om onse herten te verflauwen / twisten / tweedrachten ende scheuringhen onder ons te zaepen / ende daer mede hun profijt te doen: Want sy en zouden niet weynich achten wtghereecht te hebben / indien sy ons aent handelen konden brenghen: Want na tghemeen spreecwoort:

Als een Vrouvve tot tghehoore, end' een Stadt komt ter spraken:
Zoo zal sy hucken, ende dese en zalt niet langhe maken.

Maer zegghen sommighe (door Spaensch ingheven) men kan niet verbeuren hun propositien hoorende: want men kant laten varē / indien wy niet voordeels ghenoech konnen bedinghen / ghelijc tot Breda ende Keulen is ghescheiet.

Daer teghen ic antwoorde / dat den proevenden Kot ghemeenlijc syn tonghe verbrant: twelc wy tot Keulen t'onser schade oocc zijn gewaer geworden: Want tis kennelijc dat tzelve heeft ghedient om te practiseren de middelen / daer mede men Arthoys / Henegouwe / ende andere Provintien van ons heeft ghescheurt: Ende ghestonden noch metten besten koop / dat wy niet meer en verloren / daer van de practijcken noch een yeghelijc kennelijc zijn / die niet alleene onse vyanden / maer ooc de ghene die wy betrouden / hebben ghebezicht.

Gheduerende het Tractaet van Breda / stondt myn Heer den Prince (hoochloflijcker memorie) aent roer / eñ bestierde het Schip zoo wijsselijc / dat de zake in goede verzekerthept wiert ghehouden: hoewel nochtans vele gheloovden dat wy aldaer noch niet zonder schade af quamen / maer dese zake is zeer merckelijc.

Ende om te besluyten bidde ic een yeghelijc die eenich oordeel oft voorzichtic-
hept

heyt is hebbende/ dat hy synen vyandt kenne / ende zich zelven dese poincten altijt voor oogen houdende / tot dat hy wel verzekert zij dat den Koninc met syne Spagniaerden ende ghespagniaerde ghevolch die zullen gantschelijc vergheten hebben.

1 De vvapeninghe teghen den Koninc.
2 De veranderinghe vande Religie.
3 De af-svveeringhe des Konincx.
4 De handelinghe met andere Princen.

Niettemin hebbende een rechtveerdighe zake (want gheen rechtveerdigher kan ghevonden worden/ dan tegen ghewelt te ghebruycken nootlijcke defensie) die wy ghezien hebben/ eñ noch daghelijcx zien/ dat Godt almachtich zoo merckelijc buyten alle menschelijcke hope is helpende / ende daerenboven door syne ghenade ons daer toe in handen ghestelt zijnde zoo schoone middelen/ zoo en behooren wy van onse behoudenisse ooc niet te wanhopen.

Twelc hoewel ic achte my niet toe te staen alhier int kleyne te handelen / zoo kan ic nochtans wel zoo vele zegghen / dat midts bewarende vijf ofte zes aenkomsten deser Landen met goede verzekertheyt ende toezicht / ende met verzekerde persoonen die met ons hebben te winnen ende verliesen: Zoo zalmen den vyandt wel lichtelijc beletten den voorderen inval: Hy en acht ons zoo kleyne/ noch ooc syne winste zoo groot niet/ als wy zelve. Ende Godt almachtich heeft ons verlost / als wy meenden in meerder swaricheyt te wesen dan dese.

Maer onse scheuringhe ware ons gantsch dootlijc/ ende is het eenige middel daer op hy verhoopt/ daer voor wy ons in alle manieren moeten wachten/ ende zorchvuldelijc wapenen met vaste ende goede eenicheyt / onse passien aen d'een zijde stellende/ ende alle wrockerijen die wy tegen den anderen int herte mochten hebben verteerende / op dat wy niet door ons eyghen ghebrec den vyandt den wech openen / ende onse nakomelinghen bereyden een ellendighe erffenisse van eeuwige slavernije/ der welcker bloet ons inder eeuwicheyt voor Godt almachtich zoude beklaghen / dat wy de vryheyt van onse voorouders (met verbintenisse van niet te vervreemden) naghelaten/ hunlieden door slauhertichept ende zotte onvoorzichticheyt hadden vermanghelt tegen een onverdraechelijcke ende eeuwighe slavernije aen ziel ende lichame.

Een vryheyt / zegghe ic / die tzedert den tijdt van vijftien-hondert jaren noyt met slavernije van wtheemsche Natien is belast gheweest: twelc weynich Natien vande weerelt zouden moghen zegghen.

Dewelcke ons voorouders met alzulcke zorchvuldicheyt/ grootmoedicheyt ende stantvasticheyt hebben voorgestaen tegen alle de Princen van dese Landē/ als de groote menichte der exempelen bewijsen / eñ onder andere dat desen Koninc van Spagnien inden Jare xv^{C}. lix vande generale Staten deser Landen met gheene middelen van schoone beloften oft grammelijc ghelaet heeft mogen verkrijghen/ dat vijf-hondert Spagniaerden in dese Landen na syn vertrec na Spagnien zouden blijven: Daer van hy alzulcken haet heeft ontfangen/ dattet zelve inden Jare lxvij den Grave van Egmont/ eñ meer treffelijcke persoonen/

die

die opte voorzeyde vergaderinghe vande generale Staten van ſ'Landts wegen
waren ghebrupct/ den meeſten laſt heeft ghedaen om thooft te verlieſen.

D'exempelen vande voorleden dingen behooren ons zulcx t'onderwijſen/ dat
wy wijſer moghen zijn/ dan de ghene die de toekomende zaken metter ellen van
hunne neuſwijſhept willen meten/ wetende dat niet een hayr van onſen hoofde
zonder de ghehengeniſſe Godts zal worden ghekrenct/ende dat hy Meeſter is/
ende int minſte niet toeſtaet tvoornemen vanden ghenen die met groot onrecht
aenghenomen hebben ons te vermoorden : Dit wort int midden van ons ghe-
tuycht door de vrome Steden van Alcmaer ende Leyden / ende door ons allen
die gezien hebben dat Godt almachtich tverlies van Ziriczee(twelc wy genoech
achten te weſen het middel van onſen zekeren ondergauc)heeft verandert tot een
middel onſer alder verloſſinge : Dezelve Godt leeft/hy en heeft onſe(oft wel een
ſyne zake) niet dus lange voorgeſtaen/om ten laetſten die te verlaten: hy en doet
geen ſtucwerc/maer tghene dat hy begint dat voert hy zekerlijcken wt. Waer-
omme en zullen wy ons in hem niet betrouwen ende verzekert houden?

Te meer/zoo wy altijt ghezien hebben dat de ghene die zich op menſchen ver-
zekerden/ zijn ghevallen / als de ghene die op een riet ſteunden : ende bedenct [illegible]
wel/ghy zult bevinden dat wy den meeſten af breuc hebben gheleden door dien
wy op menſchen meer verhoopt / betrout ende gheſtaen hebben / dan op Godt
almachtich.

Hieromme laet ons ſyne ghenade aenroepen/ende vertrouwen met gantſcher
herten / zonder murmuratie van hem onſe verloſſinghe verwachtende tot ſyns
Naems eere : Ende zijt verzekert (als van tghene dat ghy voor uwen ooghen
ziet) dat hy de ghene die den onnooſelen verdrucken/ende ſyn Woort zoecken te
wtroeden/zullen eenen val doen tot onſer verloſſinge/daer van ſy nimmermeer
zullen opſtaen/ende dat hy ons ende onſe nakomelinghen zal gheven ende beve-
ſtighen d'erffeniſſe ſyns Woorts/ende onſer vryhept.

FINIS.

